

Målnummer: Ö4914-03 **Avdelning:** 1

Domsnummer:

Avgörandedatum: 2005-02-07

Rubrik: Förskott på arvode till konkursförvaltare har ansetts kunna utgå av allmänna medel. Tillika fråga om partsställningen i hovrätt.

Lagrum:

- 14 kap. 1 §, 2 § och 12 § konkurslagen (1987:672)
- 16 kap. 8 § första stycket 2 konkurslagen (1987:672)

Rättsfall:

REFERAT

Stockholms tingsrätt

Advokaten T.L., som var förordnad till förvaltare i Farini AB:s konkurs, inkom den 3 december 2002 till Stockholms tingsrätt med en begäran om förskott på förvaltararvode. Till hans begäran var fogad en ansökan om ersättning från staten för konkurskostnader som inte kunnat tas ut ur boet eller från betalningsskyldig borgenär. Tingsrätten tillerkände T.L. förskottsarvode genom ett beslut den 18 december 2002.

Tingsrätten (rådmannen Tore Gissin) anförde i beslut den 20 mars 2003 i anledning av T.L:s yrkande att viss del av förskottet skulle betalas av allmänna medel:

Det saknas lagligt stöd för att fastställa att en förvaltare har rätt att få förskott av allmänna medel. Begäran härom skall därför avslås.

Tingsrätten avslår förvaltarens yrkande.

Svea hovrätt

T.L. överklagade och yrkade att hovrätten skulle undanröja tingsrättens beslut den 20 mars 2003 och återförvisa målet i den delen till tingsrätten. Han anförde som grund för yrkandet att hans ansökan om ersättning av allmänna medel skulle prövas av Domstolsverket och inte av tingsrätten samt att det saknades lagstöd för att neka ersättning av allmänna medel för förskott som tillerkänts förvaltare.

Domstolsverket tillstyrkte bifall till överklagandet. Verket anförde att det visserligen är tingsrätt som beslutar om storleken på ersättning av allmänna medel i fall som dessa men att bestämmelsen i 14 kap. 12 § konkurslagen om förskott på förvaltararvode sätts ur spel med tingsrättens resonemang i de fall där staten är konkurssökande och konkursboets tillgångar inte förslår att täcka förvaltarens arvode.

Hovrätten (hovrättslagmannen Birgitta Widebäck samt hovrättsråden Bo Blomquist och Maj Johansson, referent) anförde i slutligt beslut den 14 november 2003:

Hovrätten delar tingsrättens uppfattning att det saknas lagligt stöd för att fastställa att en konkursförvaltare har rätt att få förskott av allmänna medel. Fråga är då om det är tingsrätt som skall fatta beslut med anledning av en

begäran om sådan utbetalning eller om denna uppgift ligger på någon annan myndighet. Vid slutlig reglering av ansvaret för konkurskostnaderna enligt 14 kap. 2 § konkurslagen beslutar tingsrätt i vad mån dessa kostnader skall betalas av staten (jfr 1 § tredje stycket DVFS 2003:1). Det är mot denna bakgrund naturligt att tingsrätt är beslutsinstans även när fråga uppkommer huruvida förskott på arvode skall utgå av allmänna medel. Slutsatsen blir att överklagandet skall lämnas utan bifall.

Hovrätten avslår överklagandet.

Högsta domstolen

T.L. överklagade och yrkade att HD skulle fastställa att det honom tillerkända förskottet på arvode till ett belopp av 149 636 kr 93 öre skall utgå av allmänna medel.

Skatteverket inkom med svarsskrivelse.

Domstolsverket yttrade sig.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, rev.sekr. Anne Wartin, föreslog i betänkande att HD skulle meddela följande beslut:

Skäl

Av 14 kap. 2 § konkurslagen framgår att konkurskostnader skall betalas av staten om de inte kan tas ut ur konkursboet. Enligt 1 § samma kapitel avses med konkurskostnader bl.a. arvode och kostnadsersättning till konkursförvaltare. I 12 § samma kapitel stadgas att rätten under vissa omständigheter får tillerkänna en konkursförvaltare ett skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms. HD finner inte att det föreligger hinder mot att även förskott på förvaltararvode betalas av staten när konkursboets tillgångar inte räcker till att täcka arvodet.

Skatteverket har i sin svarsskrivelse särskilt uppehållit sig kring beslutsordningen och påtalat vikten av att tingsrätten beslutar, inte bara vilket arvode och kostnadsersättning som förvaltaren har rätt till, utan även i vad mån staten skall bära ansvaret för ersättningen, samt att detsamma skall gälla vid förskott. Enligt verkets mening är det också nödvändigt med ett klagande att tillsynsmyndigheten är part i hovrätten, och inte Domstolsverket, i den fråga som är aktuell i förevarande mål.

Av 42 § konkursförordningen (1987:916) framgår att konkurskostnader som enligt 14 kap. 2 § konkurslagen skall betalas av staten utbetalas av Domstolsverket. Verket har lämnat föreskrifter angående sättet för betalning av kostnaderna och enligt dessa skall konkursdomstolen besluta om ersättningens storlek och sända in bl.a. konkursförvaltarens ansökan om ersättning, som skall göras på blankett, till Domstolsverket (se DVFS 2003:1, 1 §). Av 16 kap. 8 § första stycket 2 konkurslagen framgår att tillsynsmyndigheten får överklaga tingsrättens beslut, om beslutet rör arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare. I lagrummets sista stycke framgår vidare att en sådan talan i HD förs av Skatteverket.

HD delar Skatteverkets synpunkt att det av konkursdomstolens beslut skall framgå i vad mån staten skall bära ansvaret för konkurskostnaden när ersättning från staten begärs, samt att detsamma skall gälla när fråga är om förskott. Därigenom finns ett tydligt beslut som är möjligt att överklaga. Av det ovan anförda framgår vidare att tillsynsmyndigheten, och inte Domstolsverket, intar ställning som part i hovrätten i mål rörande statens ansvar för ersättning till en konkursförvaltare.

T.L:s överklagande skall alltså vinna bifall, dock med den begränsningen att högre belopp än vad han vid tingsrätten yrkade utfå av allmänna medel inte kan utgå.

HD:s avgörande

Med ändring av hovrättens beslut förklarar HD att det T.L. tillerkända förskottsarvodet om 187 500 kr till ett belopp av 149 636 kr och 93 öre skall betalas av staten.

HD (justitieråden Thorsson, Regner, Lundius, Lindeblad, referent, och Widebeck) meddelade den 7 februari 2005 följande slutliga beslut:

Skäl

Hovrätten har i sitt avgörande upptagit Domstolsverket som motpart. Av handlingarna framgår att hovrätten inte har kommunicerat T.L:s överklagande med tillsynsmyndigheten.

Enligt 16 kap. 8 § första stycket 2 konkurslagen får tillsynsmyndigheten överklaga tingsrättens beslut, om beslutet rör arvode, kostnadsersättning eller förskott till förvaltare. Av paragrafens sista stycke framgår att en sådan talan i HD förs av Skatteverket. Det står således klart att det är tillsynsmyndigheten, och inte Domstolsverket, som intar ställning som part i hovrätten i mål rörande statens ansvar för ersättning till konkursförvaltare.

Hovrättens underlåtenhet att kommunicera överklagandet med tillsynsmyndigheten utgör ett rättegångsfel av sådant slag att det kan antas ha inverkat på målets utgång. T.L:s överklagande till HD har emellertid kommunicerats med Skatteverket. Med hänsyn till omständigheterna får det anses att felet härigenom har blivit avhjälpt. Det föreligger inte skäl att undanröja hovrättens beslut och återförvisa målet till hovrätten för fortsatt behandling.

Enligt 14 kap. 2 § konkurslagen skall - med undantag för vissa situationer som inte är aktuella i målet - konkurskostnader betalas av staten om de inte kan tas ut ur konkursboet. Av 1 § samma kapitel framgår att med konkurskostnad avses bl.a. arvode och kostnadsersättning till konkursförvaltare. I 12 § stadgas att rätten under vissa omständigheter får tillerkänna en konkursförvaltare ett skäligt belopp att utgå i förskott innan slutligt arvode bestäms. Sådant förskott på kommande arvode bör jämföras med en konkurskostnad som skall betalas av staten när kostnaden inte kan tas ut ur konkursboet.

T.L:s överklagande skall alltså bifallas.

Med anledning av att Skatteverket i sin svarsskrivelse särskilt har uppehållit sig vid ordningen när det gäller beslut i frågan om en konkursförvaltare har rätt till ersättning av allmänna medel, vill HD anmärka följande.

Av 42 § konkursförordningen (1987:916) framgår att konkurskostnader som enligt 14 kap. 2 § konkurslagen skall betalas av staten utbetalas av Domstolsverket. Verket har lämnat föreskrifter angående förfarandet vid betalning av kostnaderna. Enligt dessa skall tingsrätten besluta om ersättningens storlek och sända in konkursförvaltarens ansökan om ersättning av allmänna medel till Domstolsverket (se DVFS 2003:1, 1 §). Ansökan skall göras på särskild blankett. Om tingsrätten godtar förvaltarens ansökan torde normalt beslut med anledning av denna ske endast i form av en attest av tingsrätten, och något särskilt beslut i frågan meddelas då inte. Lämpligen bör dock även i ett sådant fall det meddelas ett beslut i samma ordning som i förevarande fall så att det är tydligt att det går att överklaga.

HD:s avgörande

Med ändring av hovrättens beslut fastställer HD att det T.L. tillerkända förskottet på arvode till ett belopp av 149 636 kr 93 öre skall betalas av staten.

HD:s beslut meddelat: den 7 februari 2005.

Mål nr: Ö 4914-03.

Lagrum: 14 kap. 1, 2 och 12 §§ samt 16 kap. 8 § första stycket 2 konkurslagen (1987:672).

Sökord: Konkurs; Arvode; Förskott; Allmänna medel; Partsställning
